

Stockholms kommun
registrator.utbildning@stockholm.se

Rektorn vid Hjulsta grundskola
malla.taipale@stockholm.se

Beslut för fritidshem, grundskola och grundsärskola

efter tillsyn av Hjulsta grundskola
i Stockholms kommun

Tillsyn i Hjulsta grundskola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Stockholms kommun under 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Hjulsta grundskola besöktes av Skolinspektionen den 17 och den 18 januari 2013.

Fakta om skolan

Hjulsta grundskola ligger i kommundelen Spånga-Tensta i Stockholms kommun. Från och med höstterminen 2012 ändrades skolans namn från Hjulsta skolor, d.v.s. från Hyllingskolan F-6 och Hjulstaskolan 7-9 till Hjulsta grundskola F-9. Verksamheten omfattar förskoleklass, grundskola årskurs 1-9 och grundsärskola årskurs 7-9. På skolan finns också tre särskilda undervisningsgrupper och tre grupper för nyanlända elever. Vid tillfället för tillsynen har Hjulsta grundskola cirka 500 elever. Av dessa går 30 elever i förskoleklassen och sex elever i grundsärskolan, 124 elever deltar i fritidshemmets pedagogiska verksamhet.

Hjulsta grundskolas ledningsgrupp består av en rektor och tre biträdande rektorer. En av de biträdande rektorerna har ansvar för förskoleklassen och årskurserna 1-6. Den andra biträdande rektorn ansvarar för årskurserna 7-9 och grundsärskolan. Den tredje ansvarar för modersmål och den pedagogisk verksamhet på fritidshemmet. Nuvarande rektor och två av de biträdande rektorerna tillträdde sina tjänster på Hjulsta grundskola i augusti 2012.

Kunskapsresultat

Enligt Skolverkets statistik (SIRIS) för de nationella ämnesproven i årskurs 3 år 2012 nådde 80 procent av eleverna kravnivån på samtliga delprov i matematik. Det är högre än för riket där motsvarande siffra var 72 procent. För ämnet svenska som andraspråk visar Skolverkets statistik att 78 procent av eleverna i årskurs 3 nådde kravnivån på samtliga delprov. Även detta är högre än motsvarande siffra för både kommunen och riket. Av skolans egen statistik framgår att resultaten på de nationella ämnesproven i svenska som andraspråk har förbättrats från 13 procent år 2010 till 66 procent år 2012.

För årskurs 6 visar Skolverkets statistik för år 2012 att 72 procent av eleverna nådde kravnivån på samtliga delprov i engelska. För riket var motsvarande siffra 87 procent. I matematik nådde 100 procent av eleverna kravnivån på samtliga delprov. I ämnet svenska som andraspråk nådde 72 procent kravnivån på samtliga delprov, vilket är lägre än för riket där 80 procent av eleverna nådde kravnivån.

Skolan har skickat in en sammanställning för måluppfyllelsen i samtliga ämnen utom modersmål i årskurs 6 för år 2012. Enligt denna redogörelse uppnådde samtliga elever år 2012 de nationella målen för ämnena hem- och konsumentkunskap och fysik. I övriga ämnen varierade andelen elever som uppnådde målen mellan som lägst 52 procent i engelska och som högst 90 procent i ämnet idrott och hälsa.

Enligt Skolverkets nationella statistik för Hjulsta grundskola år 2012 var det genomsnittliga meritvärdet 157 meritvärdespoäng i årskurs 9, jämfört med 211 poäng för riket. Under de senaste fem åren har meritvärdet på Hjulsta grundskola varierat mellan 137 som lägst (år 2010) och 159 som högst (år 2009). Andelen elever i årskurs 9 som uppnådde målen i alla ämnen läsåret 2011/12 var 29 procent. Motsvarande siffra för kommunen var 76 procent och för riket 77 procent.

Andelen elever behöriga till gymnasieskolans högskoleförberedande program år 2012 varierar var 53 procent och till yrkesförberedande program 54 procent. Andelen behöriga pojkar är något lägre än andelen behöriga flickor.

Enligt skolans egen sammanställning av måluppfyllelsen i samtliga ämnen i årskurs 9 har resultaten under de senaste fem åren varierat. I framförallt ämnen svenska som andra språk har resultatet förbättrats (från 52 procent år 2008 till 72 procent år 2012) och matematik (från 49 procent 2008 till 67 procent år 2012). Andel elever som når målen i ämnet moderna språk har däremot minskat från 80 procent år 2008 till 57 procent år 2012.

Enligt rektorn och lärarna nådde alla elever i Hjulsta grundsärskola kunskapskraven i samtliga ämnen år 2012.

När det gäller samstämmigheten mellan resultat på nationella ämnesprov och slutbetyg visar den nationella statistiken att 38 procent av eleverna fick högre slutbetyg än provbetyg i ämnet matematik år 2012, vilket är en högre andel än i riket (26 procent).

Helhetsbedömning

Tillsynen av Hjulsta grundskola visar att skolan behöver vidta åtgärder så att samtliga elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen och utvecklas så långt som möjligt. Trots en liten förbättring i måluppfyllelsen 2011/2012 var det knappt en tredjedel av eleverna i årskurs 9 som uppnådde målen i alla ämnen det läsåret. Kunskapsresultaten i de lägre årskurserna är högre men behöver fortfarande förbättras. I grundsärskolan bedömer skolan att alla elever i årskurs 9 når målen i samtliga ämnen. Vad gäller verksamheten i fritidshemmet bedömer Skolinspektionen att den stimulerar elevernas utveckling och lärande.

Den nya skolledningen vid Hjulsta grundskola har under hösten 2012 initierat ett arbete för att förbättra arbetsmiljön för elever och personal. Från en situation där elever i årskurs 7-9 haft hög frånvaro och inte hållit tider samt där elever hotat andra elever och skolpersonal, vittnar samtliga intervjuade om att situationen förbättrats markant. Under 2013 avser skolan att i större utsträckning fokusera sitt utvecklingsarbete mot undervisningen eftersom arbetsmiljön har blivit betydligt bättre och det finns planerade insatser för detta arbete. Trots att arbetsmiljön blivit bättre och att skolledningen också vidtagit flera åtgärder för att förbättra undervisningen under hösten 2012 behöver undervisningen utvecklas ytterligare i grundskolans årskurs 7-9. Det gäller t.ex. anpassningen till elevernas individuella behov, liksom stimulansen för de elever som nått längre i sin kunskapsutveckling. Skolinspektionen besökte ett antal väl genomförda lektioner och fick flera exempel på god undervisning beskrivet, men tog även del av motsatta förhållanden i framför allt grundskolans årskurs 7-9.

Skolan håller på att implementera rutinerna för arbetet med elever i behov av särskilt stöd och det finns en nyligen antagen elevhälsoplan för detta. Skolan kommer tidigt under vårterminen 2013 även se över hur åtgärdsprogram och beslut om placering i särskild undervisningsgrupp och om anpassad studiegång ska utformas. Skolinspektionen bedömer att skolan påbörjat ett viktigt arbete med att säkerställa att alla elever får det stöd de har rätt till. Trots det behöver arbetet intensifieras eftersom skolledning och personal är ense om att alla elever i behov av studiehjälp på elevens modersmål inte får sådant stöd i tillräcklig utsträckning. Vidare bedömer Skolinspektionen att de rutiner kring elevhälsoarbetet som nyligen implementerats genom elevhälsoplanen inte är tillräckligt förankrade i framförallt skolans F-6-verksamhet. Det råder enligt Skolinspektionens bedömning en osäkerhet bland lärarna kring t.ex. när en anmälan till rektorn ska göras då en elev bedömts riskera att inte nå kunskapskraven. Trots de låga kunskapsresultaten i årskurs 7-9 saknas tillgång till specialpedagogisk kompetens för dessa elever. Likaså är det viktigt att skolan gör en tillräcklig pedagogisk kartläggning av nyanlända elevers tidigare kunskaper.

Skolan har från och med hösten 2012 bedrivit ett omfattande kvalitetsarbete där personal är och har varit delaktiga. Skolan har en tydlig vision hur utbildningen ska utvecklas och har också inlett ett sådant arbete med synbart resultat. I detta har skolan även inlett ett arbete med att se till att lärare undervisar i de ämnen de har utbildning för. De samlade kunskapsresultaten i slutet av årskurserna 3 och 6 i de ämnen där kunskapskrav/mål finns har dock inte på ett strukturerat sätt sammanställts och analyserats av skolledning och personal.

I framförallt grundsärskolan konstaterar Skolinspektionen att det finns flera formella brister avseende betygssättningen, vilket behöver åtgärdas. Det behöver även säkerställas att grundsärskolans elever i alla ämnen får det antal undervisningstimmar som de har rätt till.

Avslutningsvis bedömer Skolinspektionen, trots de brister som identifierats, att rektorn har god kunskap om det inre arbetet i skolan, tar ett gott ansvar för att skolans personal ska arbeta utifrån läroplanernas krav samt ser till att utbildningen utvecklas.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Stockholms kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 15 maj 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Se till att eleverna i grundskolan får pröva olika arbetssätt och arbetsformer.
- Anpassa undervisning efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.
- Ge elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Motivering*Anpassning av undervisningen och arbetssätt i grundskolan*

Av skollagen framgår att barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt och att elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. I läroplanen anges att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov och att lärarna ska svara för att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer.

Enligt rektorn ställer hon krav på anpassning av undervisningen efter elevernas behov och begär in lärarnas planeringar och arbetsmaterial för att följa upp detta. Vidare uppger hon att ytterligare fokus kommer att sättas på undervisningen under 2013. Rektorn uppger att hon vid lektionsbesök sett att anpassning sker och att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer men också att detta kan utvecklas ytterligare i framförallt grundskolans årskurs 7-9. Av intervjun och samtal med eleverna i årskurs 7-9 framkommer att det varierar i vilken grad undervisningen anpassas efter deras behov. De uppger att de ofta får göra samma saker oavsett hur långt de har kommit i sin utveckling och att de i vissa ämnen ofta arbetar i sina böcker själva. I vissa ämnen kan de dock få extrauppgifter och pröva lite olika arbetssätt. En del elever i grundskolans årskurs 7-9 uppger att de tycker att undervisningen ibland är för lätt och att elever som behöver extra utmaningar inte alltid får det. Lärarna beskriver att de försöker anpassa undervisningen efter elevernas behov men att det inte alltid finns utrymme för det eftersom så många elever är i behov av särskilt stöd. Anpassning till övriga elevers behov kan enligt lärarna bli lidande trots att skolan försöker arbeta med att bl.a. dela in eleverna i halvklasser och i mindre grupper för att underlätta anpassningen. Lärarna uppger att bristen på specialpedagogisk kompetens i de högre årskurserna också gör att det är svårt att hitta sätt för att bl.a. anpassa undervisningen. Skolinspektionen ser i sina lektionsbesök i årskurs 7-9 i grundskolan exempel på undervisning där anpassning efter elevernas behov sker och olika arbetssätt/-former används, men också motsatta förhållanden.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i hur undervisning anpassas och verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Beslut för elever i grundsärskolan om att läsa enligt grundskolans kursplaner

I skollagen anges att rektorn får besluta att en grundsärskoleelev ska läsa en kombination av ämnen och ämnesområden samt ämnen enligt grundskolans kursplaner, om eleven har förutsättningar för det. Samrådet med vårdnadshavare ska ske innan beslut fattas.

Av rektors-, lärar- och elevintervjuer framgår att eleverna efter sina förutsättningar får läsa enligt grundskolans kursplaner och också får betyg i förhållande till dessa. Lärare och rektorn uppger i intervjuer att det är lärarna som informellt har bestämt i vilka ämnen eleverna ska följa grundskolans alternativt grundsärskolans kursplaner men att det är rektorn som från årsskiftet 2012/13 är det dock rektorn som beslutar om detta.

Med anledning av att rektorn rättat till bristen avstår Skolinspektionen därför från ett ingripande i denna del.

Författning

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 §, 11 kap. 8 § skollagen, Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Ge eleverna i grundskolan ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen. I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 674) anges att det inte är tillräckligt att eleverna ges möjlighet att ta del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen utan det krävs ett mer aktivt arbete från skolans sida. I läroplanen tydliggörs lärarnas ansvar för inflytandet genom att de svarar för att eleverna får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen.

Av elevintervjuerna framkommer att grundskolelärarna ofta redan inför undervisningen har planerat dess innehåll och valt både arbetssätt och arbetsformer utan att eleverna medges något reellt inflytande. Lärare och rektor tillstår att det varierar hur pass delaktiga eleverna får vara i planeringen av

undervisningen även om alla lärare har som utgångspunkt att elevinflytande är viktigt. Skolans arbetsplan för år 2012/13 betonar dessutom vikten av elevinflytande. Skolinspektionens lektionsbesök stärker bilden av att det reella elevinflytandet över utbildningen kan utvecklas.

Utredningen visar att det finns brister i elevernas inflytande över utbildningen i grundskolan. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

4 kap. 9 § skollagen, Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Särskilt stöd

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Se till att skolan ger studiehundledning på modersmålet till elever som har behov av det.
- Utforma beslut om enskild undervisning, särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång så att de anger skälen för beslut samt innehåller information om hur beslutet överklagas.
- Se till att den som uppmärksammar att en elev inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller att eleven har andra svårigheter i sin situation på skolan anmäler det till rektor.
- Kartlägg de nyanlända elevernas förkunskaper i olika ämnen.
- Utarbeta åtgärdsprogrammen så att de anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, så ska detta anmälas till rektorn.

Enligt rektorn och elevhälsoteamet finns på Hjulsta grundskola utarbetade rutiner för särskilt stöd. Av intervjuer med lärare i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-6 framgår dock att det inte alltid är tydligt i vilket skede anmälan görs till rektorn. Rektorn uppger att hon är osäker på om alla ärenden anmäls

till henne, även för andra årskurser än F-6, även om de utarbetade rutinerna är tydliga när anmälan ska ske.

Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Skolinspektionen har tagit del av ett antal åtgärdsprogram från grundskolan som utarbetats under höstterminen 2012. I dessa beskrivs bland annat kortsiktiga och långsiktiga mål som eleven förväntas uppnå och de åtgärder som skolan, eleven och vårdnadshavarna vidtagit eller avser vidta. Åtgärderna är dock ofta av generell karaktär och inte alltid utvärderingsbara, som till exempel "fortsätt att göra sina läxor", "individuell undervisning och genomgång". En stor del av insatserna läggs också i huvudsak på eleven istället för på skolan. Av åtgärdsprogrammen, eller på annat sätt, framgår inte alltid hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Likaså saknas information om att föräldrarna har rätt att överklaga åtgärdsprogrammet. Den pedagogiska utredningen och beslutet att utarbeta åtgärdsprogram innehåller däremot en överklagandehänvisning. Skolinspektionen vill framhålla att rätten att överklaga gäller själva innehållet i ett åtgärdsprogram och ett beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram. Dessutom är det viktigt att utredningen om eleven av sekretesskäl hålls åtskild från åtgärdsprogrammet.

Enligt skollagen kan beslut om särskilt stöd i en särskild undervisningsgrupp eller enskilt samt beslut om anpassad studiegång överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd. De som berörs ska därför få information om hur besluten kan överklagas. Beslutet ska även innehålla skälen till varför eleven ska ges särskilt stöd i en särskild undervisningsgrupp, enskilt eller varför anpassad studiegång är nödvändigt.

Skolinspektionen har tagit del av beslut om särskild undervisningsgrupp och om anpassad studiegång. Av dessa framgår inte skälen för beslut och det saknas även information om hur dessa beslut överklagas. Av de beslut om anpassad studiegång som Skolinspektionen har granskat framkommer inte heller vilka ämnen som ingår i den anpassade studiegången vilket medför att eleven och elevens vårdnadshavare inte får tydlig information om vad beslutet om anpassad studiegång egentligen innebär. Ett beslut om anpassad studiegång kan innebära att eleven lämnar grundskolan utan fullständig utbildning. Det är därför viktigt att beslutet anger vilka ämnen som ingår i den anpassade studiegången samt att eleven och vårdnadshavarna informeras om konsekvenserna av ett sådant beslut.

Enligt skolförordningen ska en elev få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det.

Av intervju med lärare framkommer att behovet av studiehandledning på modersmålet är större än det som skolan erbjuder. Lärarna för de nyanlända eleverna uppger också att studiehandledning inte alltid ges när elever påbörjar utbildning i reguljära klasser. Rektorn framhåller att hon är medveten om detta. Hon har för avsikt att utöka studiehandledningen och planerar ett samarbete med Arbetsförmedlingen för att hitta utländska akademiker och på så sätt både kunna erbjuda eleverna fler timmar studiehandledning och höja kvalitén på studiehandledningen.

Av Skolverkets allmänna råd för utbildning av nyanlända elever (SKOLFS 2009:15) framgår att skolan bör kartlägga elevens kunskaper i olika ämnen beträffande begrepp, förståelse och förmåga till problemlösning. Vidare är det viktigt att skolan organiserar undervisningen utifrån varje nyanländ elevs behov och förutsättningar, att skolan utgår från elevens förmågor, intressen och starka sidor samt tar till vara elevens ämneskunskaper och utvecklar dem vidare.

Av intervjun med lärarna i förberedelseklasserna framgår att en kartläggning av de nyanlända elevernas kunskaper görs i matematik och i vissa fall i engelska. I övriga ämnen genomförs ingen kartläggning. Detta innebär att eleverna först i ett senare skede får möjlighet att läsa andra ämnen. Rektorn uppger att Stockholms kommun för närvarande håller på att ta fram gemensamma rutiner för hur kartläggning av de nyanländas kunskaper ska genomföras. Hon medger också att det på Hjulsta grundskola är och har varit otydligt hur elevernas tidigare kunskaper kartläggs.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

3 kap. 8-9, 11-12 §§, 28 kap. 16 §, 29 kap. 10 § skollagen, 20-21 §§ förvaltningslagen, 5 kap. 4 § skolförordningen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Utarbeta skriftliga bedömningar av elevens kunskapsutveckling när ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutat ämne.

- Se till att de skriftliga omdömena i de individuella utvecklingsplanerna beskriver elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven.
- Se till att det av de individuella utvecklingsplanerna framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.
- Se till att eleverna efter avslutad grundsärskola får ett intyg om den utbildning som de gått igenom samt att intyget kompletteras med ett allmänt studieomdöme om eleven eller elevens vårdnadshavare begär det.
- Se till att betyg i grundsärskolan sätts om en elev eller elevens vårdnadshavare begär det.

Motivering

I skollagen framgår att en skriftlig bedömning av elevens kunskapsutveckling i ämnet ska ges i grundskolan om ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutat ämne.

Skolinspektionen har tagit del av Hjulsta grundskolas betygskatalog och slutbetyg. Några skriftliga bedömningar av elevernas kunskapsutveckling finns inte. Trots att många elever i årskurs 9 saknat godkända betyg vårterminen 2012 uppger rektorn att skolan inte har utfärdat några skriftliga bedömningar av dessa elevers kunskapsutveckling

Enligt skollagen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

I Skolverkets allmänna råd om utvecklingssamtalet och den skriftliga individuella utvecklingsplanen (SKOLFS 2012:16) anges att de skriftliga omdömena bör utformas så att eleven och vårdnadshavaren får tydlig information om elevens kunskaper och kunskapsutveckling i förhållande till läroplanen.

Skolinspektionen har tagit del av skriftliga individuella utvecklingsplaner med omdömen från år 2012. I omdömen för elever i till exempel årskurs 6 görs enbart en markering i alla ämnen om det är osäkert om eleven beräknas nå kunskapskraven i slutet av årskurs 6 eller om eleven troligen når kraven. Inga kommentarer görs i övrigt. Det saknas alltså tydlig information elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven.

Av de individuella utvecklingsplaner som Skolinspektionen tagit del av framgår inte alltid tydligt vilka insatser som skolan behöver vidta för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt. Till exempel föreslås för många elever samma åtgärder: "Ge eleven möjlighet att lämna in en

ny undersökning skriftligt, starta nästa biologikurs med ett uppsamlingsprov så eleven kan visa att den har grundläggande kunskaper då, lektionsanteckningar finns utdelade". Ett annat exempel är: "Ge X möjligheten att nå sina mål (tillgång till datorer, böcker, handledning av sina lärare.) Skolan erbjuder läxhjälp två-tre gånger i veckan". Det innebär i det första exemplet, enligt Skolinspektionens bedömning, att elever med olika behov många gånger föreslås samma åtgärder. I båda exemplen ovan innebär det dessutom att nästan allt ansvar har lagts på eleven. De åtgärder som föreslås är inte heller tydligt kopplade till innehållet i läroplanen. Rektorn uppger att hon är medveten om detta och framhåller att arbetet individuella utvecklingsplaner måste utvecklas.

Av skollagen framgår att eleverna efter avslutad grundskola ska få ett intyg om den utbildning de genomgått. Om en elev eller elevens vårdnadshavare begär det ska intyget kompletteras med ett allmänt studieomdöme. Vidare framgår att betyg ska sättas i grundskolans ämnen om en elev eller elevens vårdnadshavare begär det.

Rektorn och lärarna i grundskolan uppger att betyg alltid sätts i grundskolans ämnen, även utan att en elev eller elevs vårdnadshavare begär det. Skolan ger inget intyg om den utbildning som eleven gått igenom och eleven och elevens vårdnadshavare tillfrågas inte om de önskar ett allmänt studieomdöme. Skälet enligt lärarna är att de inte vill utmärka särskoleeleverna i förhållande till grundskoleeleverna som går i samma "samundervisningsklass".

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister inom området bedömning och betygssättning. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

10 kap. 13, 22 §§, 11 kap. 17, 19 §§ skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Se till att rektorn inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet sammanställer och analyserar de samlade kunskapsresultaten på skolenivå.

Motivering

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) bör rektorn se till att dokumentationen av kvalitetsarbetet är tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser, skapa rutiner och former för dokumentation som är effektiva och ändamålsenliga för enhetens kvalitetsarbete, samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet inom enheten.

I intervju med lärare framkommer att skolans resultat tidigare i viss utsträckning har diskuterats och analyserats i arbetslagen. De samlade kunskapsresultaten i slutet av årskurserna 3 och 6 i de ämnen där kunskapskrav/mål finns har dock inte på ett strukturerat sätt sammanställts och analyserats av skolledning och personal. Rektorn är medveten om detta och framhåller i intervjun att ett tillfälle har varit inplanerat under vecka 4 år 2013 för att tillsammans med personalen diskutera och analysera de samlade kunskapsresultaten.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans systematiska kvalitetsarbete. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

4 kap. 4-7 § skollagen

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro**Bedömning**

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Se till att det för eleverna finns elevhälsa som omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser.

Motivering

Skollagen anger att det ska finnas en elevhälsa för eleverna. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande, och elevernas

utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

Av intervjuerna med rektorn och elevhälsan framgår att eleverna på skolan inte har tillgång till kurator men att det finns behov av sådan kompetens. Rekrytering har dock skett och kurator kommer att anställas från den 1 februari 2013. På skolan saknas även tillgång till personal med specialpedagogisk kompetens för årskurs 7 – 9. Rektorn, elevhälsopersonal och lärare uppger att det finns behov av specialpedagogisk kompetens i årskurs 7 – 9, inte minst för att det finns många elever i behov av särskilt stöd. Av intervju med lärarna framkommer också att det är svårt att finna rätt pedagogiska åtgärder för alla elever utan denna kompetens. Rektorn uppger att rekrytering av specialpedagog pågår och tjänsten är planerad att tillsättas i mars 2013.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister avseende tillgången till elevhälsa. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

2 kap. 25 § skollagen

Omfattning och resurstillgång

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Omfattning och resurstillgång.

- Se till att den totala undervisningstiden för varje elev i grundsärskolan uppgår till minst 6 665 timmar.

Motivering

I skollagen anges att den totala undervisningstiden för varje elev i grundsärskolan ska vara minst 6 665 timmar. I bilaga 1 till skolförordningen (timplanen) finns bestämmelser om fördelning av den garanterade undervisningstiden per ämne.

I intervjun med lärarna i grundsärskolan framgår att skolan nyligen sett över elevernas totala undervisningstid. Då konstaterades att eleverna i grundsärskolan av schematekniska skäl inte får de stipulerade antal timmar i de praktiskt/estetiska ämnena som de har rätt till. Rektorn uppger att hon är medveten om detta och att det ska rättas till.

Av utredningen framgår sammanfattningsvis att det finns brister avseende grundsärskoleelevernas totala undervisningstid. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Utredningen visar sammanfattningsvis att det finns brister avseende erbjudandet av utbildning. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

11 kap. 7 § skollagen, bilaga 1 till skolförordningen

Handläggningsrutiner

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Handläggningsrutiner.

- Säkerställ att bestämmelserna om registerkontroll iakttas även för vikarier från bemanningsföretag.

Motivering

Av skollagen framgår att den som erbjuds en anställning inom bland annat förskoleklassen, fritidshemmet, grundskolan och grundsärskolan ska lämna ett utdrag ur belastningsregistret till den som erbjuder anställningen. Den som inte har lämnat registerutdrag får inte anställas.

Registerutdrag ska även lämnas av den som erbjuds arbete under omständigheter liknande dem som förekommer i ett anställningsförhållande. Enligt skollagen ska registerutdraget i dessa fall lämnas till den inom verksamheten som beslutar om att anlita eller ta emot en person. Den som inte har lämnat ett sådant registerutdrag får inte anlitas eller tas emot i verksamheten.

Enligt förarbetena till bestämmelsen (prop. 2007/08:28 s. 11,15) omfattar kravet personer som ersätter anställda, t.ex. när en person kortvarigt hyrs in från ett bemanningsföretag vid tillfällig frånvaro bland personalen.

Av intervjun med rektorn framgår att all personal som erbjuds tillsvidareanställning lämnar ett utdrag ur belastningsregistret till rektorn. Detsamma gäller även vikarier som anställs direkt av skolan. I undantagsfall anlitar dock skolan vikarier från ett privat bemanningsföretag. I dessa fall uppges att bemanningsföretaget har kontrollerat utdrag ur belastningsregistret, men inte rektorn på Hjulsta grundskola eller av förvaltningen i Stockholms kommun.

Utredningen visar att det finns brister avseende iakttagandet av bestämmelserna om registerkontroll. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 31 § skollagen

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Stockholms kommun en anmärkning.

Trygghet och studiero**Bedömning**

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Varje enskild verksamhet i skolans arbete med trygghet och studiero framgår inte tydligt av planen mot kränkande behandling och de åtgärder och redogörelser som anges är inte anpassade utifrån varje verksamhets specifika behov och förutsättningar.

Motivering

Huvudmannen ska enligt skollagen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling. Huvudmannen ska även se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

I Skolverkets allmänna råd för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10) anges att arbetet bör bedrivas så att den återspeglar förhållandena i varje enskild verksamhet.

Skolinspektionen har tagit del av skolans plan mot kränkande behandling som gäller för verksamheten i fritidshemmet, förskoleklassen, grundskolan och grundsärskolan. Enligt personalen i fritidshemmet görs årligen kartläggningar för att identifiera behov av åtgärder i respektive verksamhet. Personalen beskriver även att det delvis råder olika förutsättningar i skolan i förhållande till fritidshemmet. Trots detta utgår inte planen från varje enskild verksamhets förutsättningar och behov och de åtgärder som beskrivs blir därmed inte heller

anpassade utifrån dessa. I övrigt innehåller planen det som skollagen ställer krav på.

Med anledning av att värdegrundsarbetet på skolan bedöms som gott och att planen mot kränkande behandling i övrigt motsvarar författningarnas krav bedöms bristen som mindre allvarlig. Huvudmannen tilldelas därför en anmärkning.

Författning

6 kap. 8 § skollagen

På Skolinspektionens vägnar

Luca Nesi
Enhetschef

Mats Peterson
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).